

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Проскурякова А. Ю. Глумачення обличчя пацієнта з діагностичною метою	403	організаціях приватного сектора	425
Соколовська К. М. Просвітницька діяльність Андрея Шептицького та його роль у розбудові української державності	406	Ільянова А. О. Організаційна культура підприємства у контексті модернізації українського суспільства	428
Ерохов Р. А. Социальная активность и пассионарность (вигорність)	411	Шаханова Я. О. Роль соціальної реклами в умовах суспільних криз та трансформацій	431
Губаль Л. М. Традиційна, елітарна, масова культури в формуванні діалогу	414	Норенко К. О., Рудь Ю. В. Віртуальна зрада — сучасний руйнівник сім'ї	434
Мойсеєнко Є. П. Культурно-ціннісний вимір модернізації українського суспільства	417	Попович Л. М. Турбота держави — психічне здоров'я підлітків	441
Корнієнко М. В. Проблема девіантної трудової поведінки державних службовців	420	Оваденко О. І., Телеш К. В. Спрощений моніторинг психічного здоров'я як важлива державна проблема	446
Сазонова І. І. Проблеми діяльності і функціонування профспілкових організацій на підприємствах, установах,		Рубцова С. Б. Важливий елемент державотворення — ідентифікація особистості	453

ВІРТУАЛЬНА ЗРАДА — СУЧАСНИЙ РУЙНІВНИК СІМ'Ї

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 434–440

За останнє десятиліття Інтернет став невід'ємною частиною життя для більшості населення. Сьогодні будь-яка сучасна людина хоч раз в день, для спілкування, роботи або просто пошуку потрібної інформації відвідує мережі всесвітньої павутини. Безумовно, Інтернет має величезне значення в сучасному світі і приносить велику користь людству: як невичерпне джерело інформації, доступний спосіб набуття навичок і знань, як незамінний помічник у роботі та бізнесі, як засіб планування і проведення дозвілля, як місце для знайомств і спосіб підтримання зв'язку. Інтернет полегшує вибір та купівлю необхідних товарів і послуг, а також дозволяє заощадити на їх придбанні.

Дослідження питання комп'ютерної психологічної залежності виникли разом з появою комп'ютерів та набули особливого значення після розповсюдження персональних комп'ютерів, а в останній час — мобільних телефонів, смартфонів та комп'ютерних планшетів. Але якщо раніше більшість досліджень приділяли увагу питанню залежності від роботи з програмним забезпеченням, захопленню комп'ютерними іграми, проблемі Інтернет — залежності та впливу його на розвиток психіки, то в останні роки постає питання про вплив Інтернет — комунікацій в житті людей, котрі прийняли на себе певні зобов'язання відносно один одного. Для сучасної людини Інтернет — це все, за допомогою Інтернету робляться покупки, поширюється інформація, відбувається спілкування, реалізуються ігрові та сексуальні пристрасті.

Отже, у житті людей з'явилася нова “територія” реалізації себе. Реалізуватися можна не тільки у професіональному, моральному чи духовному плані, а й навіть у сексуальному.

В останні роки частіше зустрічається тенденція людей знайомитися в Інтернеті, спілкуватися з друзями лише за допомогою Інтернету та, що ще більш привабливо, будувати відносини з протилежною статтю.

Високо актуальним постає питання у вивченні того, як Інтернет впливає на вибір партнера та яку роль він відіграє у побудові серйозних стосунків. Та найголовніше попередити розривання стосунків через патологічну захопленість Інтернетом та збереження сім'ї, тому, що родина належить до найважливіших суспільних цінностей, вона є унікальним інститутом взаємодії людей.

Сім'я безперервно знаходиться в процесі розвитку, в результаті цього у житті кожної пари, яка існує довгий час, є етапи, коли відбуваються значні зміни, які здатні викликати конфліктні ситуації, а членам сім'ї доводиться реагувати на ці зміни.

При конфліктних обставинах на їхнє вирішення впливають темперамент і характер особистості. Причинами конфліктів можуть бути: розподіл домашніх справ, реакція на поради та зауваження родичів і друзів, міжособистісна несумісність, “духовна” холодність, зрада, незадоволення своїм положенням у родині, управлінням сімейним бюджетом, а також незадоволення інтимно — особистісною адаптацією.

Отже, можна стверджувати, що Інтернет перестав бути просто методом зберігання й передачі інформації, а став сучасним новим шаром нашої буденної реальності й галуззю життєдіяльності великої кількості людей. В результаті цього можна констатувати, що у користувачів Інтернет мереж виникає ціла низка нових психологічних феноменів — мотивів, цілей інтересів, установок, потреб, а також форм психологічної й соціальної активності, безпосередньо пов'язаних із цим новим середовищем. Так, як на сьогоднішній день Інтернет виконує не останню роль у житті людини можна внести до списку причин розлучення й віртуальну зраду.

Проблема становлення стійкості сімейних пар — одне з головних питань сучасного суспільства. Зрада є досить розповсюдженим явищем серед сімейних та позасімейних пар, про що говорять багато проведених досліджень, а негативним наслідком зради являються тяжкий психологічний стан “жертви” розлучення.

Останнім часом у вітчизняній і зарубіжній психології все більшої уваги стали приділяти дослідженню сім'ї і взаємовідносин її членів. Вивчаються різні її характеристики та процеси, які відбуваються — задоволеність подружжя шлюбом, структура сімейних ролей, розподіл влади, дитячо-батьківські відношення та інші.

Але в даному сторіччі психологи і психотерапевти стикнулися з новою проблемою — проблемою причин та трактування самого поняття віртуальної зради. Через незупинний розвиток новітніх технологій спілкування в тому числі і Інтернет — комунікацій виникла необхідність вивчення даного питання, яке є не розкритим на даний час.

Зрада завжди була однією з найболючіших причин розриву шлюбу. Але в останні роки психологи спостерігають новий феномен — з поширенням Інтернету, до фахівців звертається все більше людей, чиї половини змінюють їм в мережі. З'явився навіть термін — віртуальна зрада (інша назва — емоційна зрада).

Віртуальна зрада є новим явищем в Інтернет мережі, через нерозривний розвиток Інтернет — комунікації у житті сучасного суспільства. Інтернет досить міцно увійшов у наше життя, тепер для багатьох це віртуальна реальність де вони проводять більшу частину свого часу. Тепер за допомогою Інтернету для багатьох стала більш доступна можливість поліпшити або змінити своє особисте життя. Тобто тепер можна вільно знайти любов або зрадити своєму “коханню”.

Віртуальний простір Інтернету став новим місцем масового паломництва людей охочих розважитися, в тому числі й зрадити своєму партнеру. Інтернет мережа виявилась не тільки найбільш могутнім місцем, де зустрічаються за інтересами, але й популярним місцем для зустрічей.

Кожен поняття зради сприймає по-своєму. Для одних — це сам статевий акт, для когось невинний поцілунок вважається зрадою. Для третіх — будь-які знаки уваги вже сприймаються як зрада, так як вони вважають, що саме на етапі залицяння відбувається зрада, а секс — це лише задоволення первинних інстинктів. Але, що ж означає саме віртуальний секс? Це звичайний текст, набраний на клавіатурі комп'ютера, який не має прямого контакту. Хоча в останні роки розвитку потужної техніки можна не тільки листуватися, а й навіть побачити співбесідника та почути його голос. Спілкуючись віртуально, люди використовують звичайні слова, фрази,

розповідають про свої реальні бажання, а це означає, якби партнер був реальним — тоді це була б справжня зрада [6].

Психологи стверджують, що віртуальний флірт не чим не відрізняється від справжнього. На їх думку жінки болючіше ставляться до такого виду зради. І що пошуки такого виду спілкування в Інтернеті є симптомом існуючих проблем у родині. Зазвичай, починаючи спілкування через Інтернет, люди не планують завести “інтрижку” на стороні, для них це різноманітність важких буднів. Але будь-яке спілкування має на увазі легкий флірт, і це починає завдавати шкоди відносинам реальним. Інтернет спілкування носить ефект незакінченості, адже ніколи не знаєш напевно, що за людина з тобою спілкується, яка це людина і що із себе представляє. Розмовники спілкуючись “вмикають” фантазію, і не помічають, як закохується в самим собою створений ідеальний образ співбесідника. У віртуальному світі можна говорити і робити все, що захочеш й не соромитися своїх фантазій [2].

Багато людей вважають віртуальну зраду справжньою зрадою, і неважливо, що улюблений партнер фліртує через мережу Інтернет. Не важливий спосіб, важливий сам факт. Оскільки віртуальна зрада зачіпає душу, а це вже набагато небезпечніше, ніж просто фізичний контакт. Так само багато опитаних вважають, що віртуальна зрада є більш серйозною проблемою, ніж, приміром, реальний секс на один раз, про який згодом дуже швидко забуваєш. А так як спілкування з віртуальним партнером передбачає якісь душевні стосунки, які нерідко ґрунтуються на почуттях, то вони несуть у собі велику небезпеку, ніж фізичний контакт який ні до чого не зобов’язує [1].

Психологи запевняють, що емоційні близькі стосунки, засновані на почуттях, навіть при відсутності в таких відносинах реальної фізичної близькості, можуть слугувати причиною розриву існуючих відносин у реальному житті.

Але з іншої точки зору віртуальний секс можна розглянути як спосіб не зраджувати в реальному житті. Думки про зраду періодично виникають у всіх людей, а віртуальну зраду можна розглядати, як можливість гострих відчуттів без шкоди для сімейного вогнища. Безперечно віртуальна зрада ж етично не прийнятною у суспільстві й несе негативний розвиток на взаємовідносини між подружжям. Зрада займає вагоме місце в відносинах, так як наслідки мають руйнівний ефект на подружні стосунки та на дитячо-батьківські стосунки в тому числі, що проявляється в різних структурних порушеннях сім’ї [3].

Вплив зради на подружні відносини значною мірою визначається тим на якій стадії розвитку відносин вона сталася (співпадаючи з нормативними сімейними кризами вона тим самим погіршує їх перебіг). Він визначається, також, характером, тривалістю і типом подружніх та інших близьких відносин: був цей зв’язок тривалий або випадковий, переважно сексуальним чи являв собою емоційну прив’язаність.

Зрада, як правило, є ознакою подружніх дисгармоній та свідчить про наявність різних протиріч і конфліктів між подружжям. Не завжди вона є наслідком порушень сексуальних стосунків у шлюбі. Часто за зрадою приховується факт незадоволення психологічних потреб: в любові, близькості, прийнятті, повазі. Однак, невірність може зустрічатися і в досить гармонійних сім’ях з благополучними і стійкими подружніми відносинами [5]. Американські юристи, які мають справу з шлюбнорозлучним актом, та сімейні психотерапевти запевняють, що подружні зради, які беруть початок в Інтернеті, починаючись, як правило, з листування в чатах, є одним з провідних чинників розпаду сімей. Інтернет мережа приваблює відвідувачів, начебто, відчуттям конфіденційності. Однак, у сучасних умовах виявити докази подружньої зради не складає ніяких труднощів. Для цього достатньо прослідкувати та зафіксу-

вати, в яких чатах та про що вечорами розмовляє чоловік, або з ким в електронному листуванні знаходиться дружина. На сайтах Chatcheaters. com та InfidelityCheck. org можна познайомитися з різноманітними програмами, що дозволяють простежити романтичні відносини партнера [4].

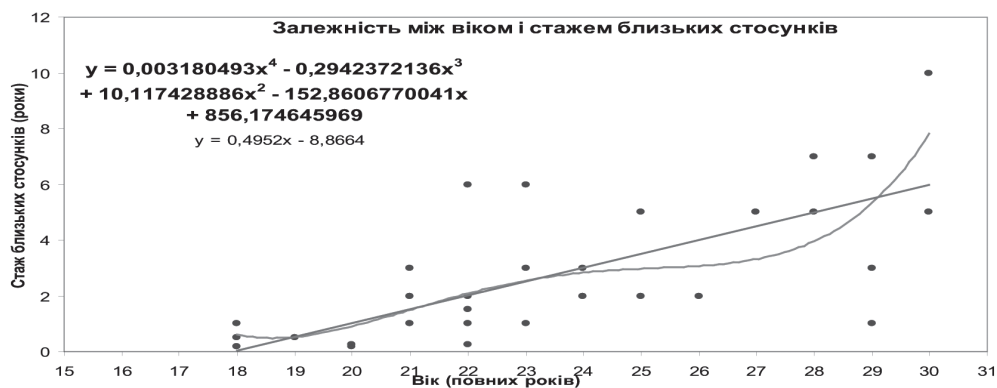
В судовій справі, що стосується шлюбнорозлучного процесу доказ зради отриманий даним шляхом часто визнають красномовним свідченням провини, але і в той же час може стати підставою для звинувачення позивача у порушенні права на недоторканність особистого життя.

Отже, віртуальні романи убереігають від реальної зради, але вони безперечно є різновидом подружньої зради й не може бути способом вирішення конфліктних ситуацій чоловіком та жінкою.

Метою нашого дослідження було дослідити нове психологічне та соціальне явище віртуальної сімейної та позасімейної зради, для цього розробити нові оригінальні методи психодіагностики.

У нашому дослідженні взяли участь 20 пар осіб, які знаходяться в близьких (у тому числі подружніх стосунках) в віці від 18 до 30 років, серед них 20 жінок та 20 чоловіків.

Для даного дослідження через недостатню вивченість вченими даного питання нами була розроблена авторська методика діагностики та виявлення психологічних аспектів віртуальної зради. Опитувальник складається з 28 питань та варіантів відповідей. На основі кореляційного аналізу були побудовані наступні графіки (див. мал. 1).

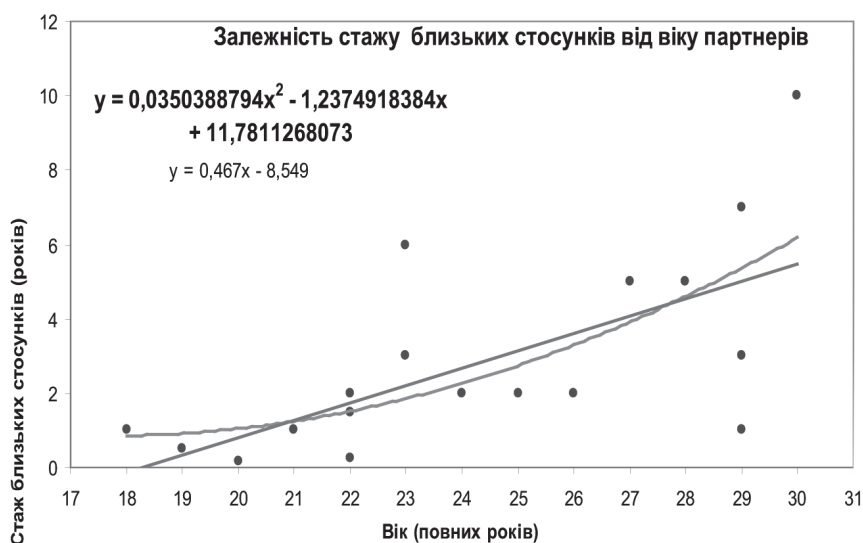

Мал. 1. Залежність стажу близьких стосунків між досліджуваними чоловіками та жінками та їх віком

Отже, на даному малюнку ми бачимо як перебігає стаж близьких стосунків в залежності від віку досліджуваних, як для чоловіків так і для жінок. Стаж відносин починає збільшуватись у досліджуваних віком 20–21 рік приблизно до 24 років, а згодом частково знижується і потім відновлюється.

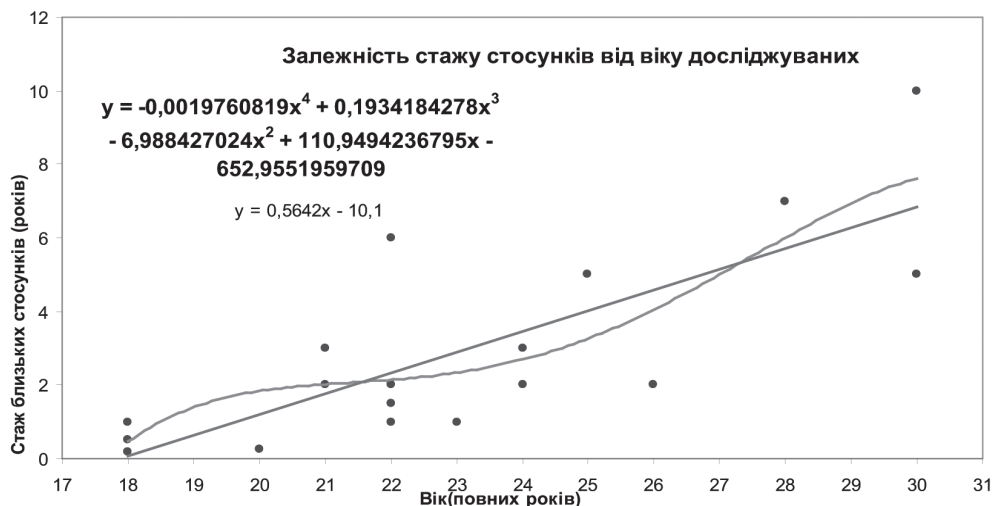
Встановлено, що чим більший вік досліджуваних тим триваліший стаж стосунків між ними, тенденція зниження темпів зростання тривалості відношень спостерігається у віці — 23–24 роки.

На мал. 1. Представлена точна математична модель цієї залежності та її лінійний опис, за яким з кожним роком стаж стосунків зростає майже на півроку. Це говорить про те, що половина стосунків, врешті-решт, припиняє своє існування за весь досліджуваний період часу.

Мал. 2. Залежність стажу близьких стосунків між досліджуваними від віку чоловіків

На даному графіку (мал. 2) можна простежити залежність стажу близьких стосунків від віку досліджуваних чоловіків. Стаж відношень починає поступово зростати у віці 18–21 років та з кожним віком тривалість відношень зростає з кожним роком, але найбільшу тенденцію до зростання тривалості відношень можливо помітити у віці від 22 до 30 років. За період від 18 до 23 років віку чоловіків стаж близьких стосунків з жінками виріс усього на 1 рік. Це говорить про те, що у цей віковий період руйнуються стосунки 4 пар з 5 (80 %), в той час, як у віці чоловіків від 23 до 30 років руйнувалось 3 пари з 7 (43 %). А найбільшу соціальну і моральну зрілість чоловіки досягають у 28–30 років.

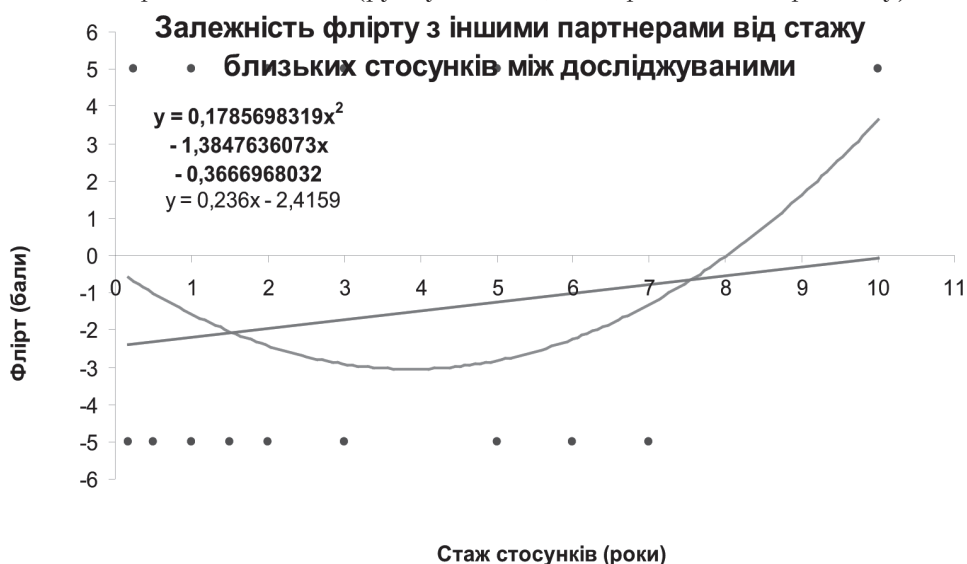

Мал. 3. Залежність стажу близьких стосунків між досліджуваними від віку жінок

На даному графіку можна простежити стаж близьких стосунків між віком досліджуваних жінок. Стаж відносин починає зростати з 18 до 21, а згодом починає стабілізуватись приблизно до 23, потім починає поступово збільшуватись стаж відносин. За весь досліджуваний віковий період жінок зруйновано 43,6 % сімейних та позасімейних пар. Але у період віку жінок 18–20 років майже не було зруйнованих пар. У період між 21 та 23 роками руйнувались майже усі з створених пар. В той же час, у віці жінок від 23 до 30 років руйнувалось лише 12,5 % створених пар.

Порівнюючи стаж відносин в залежності від віку чоловіків і жінок можна сказати, що взаємовідносини у чоловіків проходять у більш короткотривалих, відношеннях (за весь віковий період спостережень руйнувалось 53,3 % пар), найбільш високі “точки” зростання стажу приходять на вік 23 та 28 років. У жінок спостерігаються більш довготривалі відносини (руйнування 43,6 % пар за той же період віку).

Мал. 4. Залежність частоти флірту з іншими партнерами від стажу близьких стосунків між досліджуваними

Отже, на малюнку видно, що у подружніх та в тому числі не подружніх пар, які перебувають у тісних взаємовідносинах тенденція до флірту починає інтенсивно відбуватись в віці 8 років тісних стосунків, та не проявляється у стажу стосунків 5–8 років. Враховуючи, що позитивна відповідь на питання щодо допущення флірту з іншими партнерами протилежної статі є певною мірою компроматом досліджуваного можна вважати, що результати будуть дещо занижені (приблизно на 2 бали), але й при цьому мал. 3. показує, що від 0 до 4 років стажу імовірність флірту падає, а, починаючи з 4 років зростає і перетинає нульову відповідь при стажі у 8 років і продовжує зростати до 11 років майже на 4 бали. За даними лінійного графіку при підвищенні стажу стосунків на рік, імовірність флірту збільшується на 0,236 бали. На основі результатів проведених досліджень приходимо до таких висновків:

1. Дана тема є досить актуальною, не вивченою через, те що даний вид зради з'явився відносно недавно.
2. Віртуальна зрада є новим явищем в Інтернет мережі, через експоненціальний розвиток Інтернет — комунікації у житті сучасного суспільства.

3. Інтернет досить міцно увійшов у наше життя, тепер це віртуальна реальність де, користувачі проводять більшу частину свого часу.
4. Подружні зради, беруть початок в Інтернеті, як правило, з листування в чатах і є одним з провідних чинників розпаду сімей.
5. Серед причин зради можна виділити:
  - фізичні, через сексуальну незадоволеність;
  - психічні, через емоційну холодність;
  - матеріальні, через корисливі мотиви.
6. Віртуальна зрада є популярною через доступність спілкування, можливість зберегти інкогніто та через те, що користувачі не мають жодних взаємних зобов'язань.

Література

---

1. *Алешина Ю. Е.* Удовлетворенность браком и межличностное восприятие в супружеских парах с различным стажем семейной жизни / Ю. Е. Алешина — М., 1985 — 250 с.
2. *Кратохвил С.* Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний. — М.: Медицина, 1991, С. 235–250.
3. *Олифиревич Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф.* Психология семейных кризисов. — СПб.: Речь, 2006. — 360 с.
4. *Филиппова Ю. В.* Психологические основы работы с семьей: учебное пособие. — Ярославль: Институт "Открытое Общество", 2003. — 103 с.
5. *Целуйко В. М.* Быть вместе нельзя расставаться: Как спасти отношения. — Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2008. — 254 с.
6. *Эйдемиллер Э. Г. Юстицкис В. В.* Психология и психотерапия семьи. — СПб.: Питер, 2002. — 639 с.